

Västerhaninge missionsförening sökte vid Sotholms H.R. lagfart å en från ¼ mtl n:r 2 Västa avsöndrad lägenhet på grund af ett utaf A.O. Andersson och hans hustru den 2 jan. 1897 till missionsföreningen utfärdadt köpebref å lägenheten; och var å köpebrevet tecknad följande:

”Med å andra sidan stående förklara vi oss nöjda och förbinda oss att betala den årliga afgälden. Wälða som ofvan. A. O. Larsson ordf. Alf Eriksson sekreterare” (2 vittnen).

Tillika åberopade föreningen fångeshandling för säljarne och af K.B. i Stockholms län meddelad afsöndringsresolution rörande lägenheten.

H.R. yttrade i utslag d. 28 juni 1897: att som icke visadt blifvit, att ifrågavarande missionsförening kunde förvärfva rättigheter och ikläda sig skyldigheter,

funne H.R:n ansökningen icke kunna bifallas.

Härutöfver anfördes besvär i en af sex personer undertecknad skrift; och styrkes medelst protokollsutdrag, att föreningen d. 10 jan. 1897 valt dessa sex personer till föreningens styrelse och att föreningen beslutat öfverklaga H.R:ns beslut. I skriften anfördes hufvudsakligen: Föreningen saknade stadgar och hade icke gifvit sin styrelse någon särskild instruktion. Köpebrefvet hade möjligen bort undertecknas av hela styrelsen eller köpet godkännas af föreningen på allmän sammankomst; men H.R:n hade i hvarje fall bort uppskjuta ärendet för handlingarnas kompletterande. H.R:ns uppfattning skulle medföra, att hvarje förening med ideellt syfte blefve urständsat att få lagfart å fast egendom, enär föreningen icke blifvit registrerad. Det vore dock bekant, att missionsföreningar förut på skilda håll erhållit lagfart. Någon osäkerhet för stat och kommun att utfå utskylder för lägenheten funnes icke. Af dessa skäl yrkades ärendets återförvisande till H.R:n.

Utlåtande inforrades från H.R:ns ordförande, e.o. notarien E.R. Törnell, hvilken anförde: Meddelande af lagfart för missionsföreningar hade visat sig medföra olägenheter, särskildt då fråga sedermera uppstode om att inteckna fastigheten. Domstolen och allmänheten kunde aldrig vinna kännedom om en dylik förenings stadgar, ledamöter eller lagliga målsmän och kunde följaktligen ej erfara skuldsedelsutgivarnes behörighet. Då ingen författning anvisade, huru beslut af dylik förening skulle åstadkommas, kunde aldrig någon laglig representation för föreningen erhållas. Äfven om en förening sådan som den ifrågahavande hade stadgar och styrelse, borde den icke hafva något företräde framför en förening för ekonomisk verksamhet, som ännu icke inregistrerats. Törnell yrkade besvärens ogillande.

Svea HofR. Yttrade i utslag d 13 okt. 1897: att som Västerhaninge missionsförening, enligt hvad handlingarna utmärkte, icke vore ett sådant ordnad samfund, att densamma lagligen kunde förvärfva fast egendom,

bleve det slut, hvartill H.R:n i målet kommit, af HofR:n fastställt.

Föreningens styrelse fullföljde besvären på uppdrag af föreningen och åberopade 4 § mom. b) 3:o) och 4.o) af bevillingsförordningen, hvaraf skulle framgå, att samfund kunde med äganderätt förvärfva fast egendom. Styrelsen yrkade ärendets återförvisande till H.R:n för ny behandling.

Målet föredrogs d. 12 maj 1898 i H.D. (Just.R:n Lilienberg, Huss, Carlson, Petersson och Ramstedt) hvarvid H.D. ej fann skäl att HofR:ns utslag göra ändring.

Föreningen G.T.B. i Göteborg beslöt vid sammanträde den 25 okt. 1892 att i protokollet vid sammanträdet införa de af föreningen antagna stadgar. Enligt dessa hade föreningen till ändamål att befrämja svagdrickstillverkningen samt motverka en osund och skadlig konkurrens inom yrket. Beslut, som vid sammanträde efter röstpluralitet fattades i närvaro af minst sex ledamöter, skulle vara bindande för föreningen och dess medlemmar. Skulle medlem bryta mot något, som inom föreningen aftalats eller beslutats, vore han förfallen till vitespåföljd af 500 kronor för hvarje gång öfverträdelse skedde. Alla inom föreningen uppkommande tvister angående tolkningen och tillämpningen af dess stadgar eller beslut skulle öfverlämnas till bedömande och afgörande af fem inom föreningen vid sammanträde efter röstpluralitet utsedda gode män. Det beslut, som dessa fattade, skulle lända till ovillkorlig efterrättelse såsom laga kraftvunnen dom. För den händelse föreningsmedlem icke godvilligt skulle erlægga det honom ådömda vitesbelopp, ägde föreningens ordförande eller vice ordförande att hos vederbörande myndighet söka verkställighet å beslutet. Det protokoll, hvori dessa stadgar intogos, försågs af föreningens medlemmar, bland dem C.H. Pettersson, med påskrift om godkännande.

Sedan föreningen vid sammanträde d. 30 april 1897 beslutit förbud för medlem att vid tillverkning af svagdricka använda sacharin vid den i stadgarna bestämda påföljd, anmäldes vid nytt sammanträde d. 21 okt. s.å. att Pettersson fortfarande använde sacharin; och då han förklarade sig icke vilja godvilligt utgifva vitesbeloppet, tillsattes fem skiljemän. Dessa dömde d. 23 i sistnämnda månad Pettersson att jämlikt stadgarnas bestämmelse till föreningen utgifva 500 kr.

På ansökan af F.E. Olson såsom föreningens ordförande förordnade magistraten i Göteborg d. 28 okt. 1897, med återopande af 46 § utsökningslagen, att ifrågavarande skiljedom skulle verkställas lika som domstols laga kraftäggande dom.

Pettersson anförde häröfver besvär, återopade bevis, att föreningen icke blifvit i handelsregistret intagen, och yrkade, att då föreningen vore en förening för ekonomisk verksamhet med syfte som i 1 § af lagen om dylika föreningar d. 28 juli 1895 omförmältes, samt föreningen således icke emot stadgandet 2 § samma lag ägt att hos offentlig myndighet söka, ansökningen om verkställighet af ifrågavarande skiljedom måtte förklaras icke hafva bort af magistraten till pröfning upptagas.

Olson genmälte, att föreningen icke vore en förening för ekonomisk verksamhet och följaktligen icke finge registreras; i anledning hvaraf Pettersson anmärkte, att, om föreningen icke hade ekonomisk verksamhet till syfte, kunde den ej alls erkännas såsom juridisk person.

Göta HofR. yttrade i utslag d. 8 mars 1898: att enär, äfven om ifrågavarande förening vore af beskaffenhet att kunna registreras, dylik åtgärd likväl icke blifvit med föreningen vidtagen, samt den vid sådant förhållande icke ägde att inför domstol eller annan myndighet söka, kära eller svara, pröfvade HovR:n lagligt att, med undanröjande av öfverklagade beslutet, förklara Olsons å föreningens vägnar gjorda ansökan icke föranleda någon vidare åtgärd.

Olson besvårade sig och yrkade, att förordnande skulle meddelas om skiljedomens verkställande eller ock den af HofR:n anmärkta omständighet förklaras ej utgöra hinder för bifall till ansökningen och målet återförvisas till HofR:n.

Pettersson yrkade fastställelse af HofR:ns utslag.

Målet föredrogs d. 20 febr. 1899 i H.D. (JustR:n Herslow, Norberg, Lindbäck, Hellström, Billing, Bohman och Grefberg); och enär ifrågavarande förening, med hänsyn till hvad angående dess ändamål blifvit upplyst, icke kunde anses vara af beskaffenhet att äga inför domstol eller annan myndighet föra talan,

Lämnades kvad Olson å föreningens vägnar anført utan afseende.

Blåbandsföreningen "Strid och Seger" instämde Sofia Bergman till Edsbergs H.R. och anförde: Bergman hade d. 17 april 1896 med några af föreningen utsedda kommitterade träffat skriftligt aftal därom, att hon, mot det att föreningen till henne före utgången af april 1897, utgafve ett belopp af 10,000 kr., skulle fr.o.m. d. 1 maj 1897 för alltid upphöra med minuterings- och utskänkningsrättigheterna vid Edsbergs Sanna gästgifvaregård, hvilka rättigheter af henne innehades. Men då nämnda belopp d. 7 april 1897 erbjudits henne, hade hon förklarad att hon icke ville mottaga penningarna och ej heller ämnade efterlefva ifrågavarande aftal. Föreningen yrkade därför, att Bergman måtte förpliktas att i enlighet med bestämmelserna i nämnda aftal d. 1 maj 1897 upphöra med spirituosaförsäljningen vid omförmälta gästgifvaregård.

Föreningen inställde sig genom ombud, utsedt vid extra sammanträde med densamma.

Vid H.R:n företeddes dels det mellan föreningen och Bergman upprättade skriftliga aftal dels ock föreningens stadgar, hvilka innehöllo, bland annat, följande:

"Enhvar person, man eller kvinna, öfver 12 år, som medelst blå bandet vill verka för den absoluta nykterheten, äger rätt att ingå i denna blåbandsförening. - - - Föreningens ändamål är att i kristendomens och människokärlekens namn motverka dryckenskapslasten - - - Styrelsen består af sju personer - - - Vid val och röstning inom föreningen äger ingen rösträtt, som är under 16 år. Hvarje röstande äger en röst och vid lika röstetal skiljer lotten."

Bergman förklarade sig icke vilja ingå svaromål på den åtgångna stämningen, enär föreningen icke vore behörig att vid domstol kära och svara. Föreningens stadgar vore nämligen icke godkända af vederbörande myndighet och följaktligen icke bindande i förhållande till tredje man. Därest en sådan förening ville uppträda såsom kärande, finge föreningens samtliga ledamöter därom förena sig.

Denna invändning bestreds af föreningen.

H.R:n yttrade i beslut d. 28 april 1897: att enär ifrågavarande förening icke vore någon förening för ekonomisk verksamhet eller eljest af sådan beskaffenhet, att registrering af föreningen eller fastställelse af dess stadgar vore i lag föreskrifven;

men föreningen genom antagande af stadgar dock borde anses såsom en så ordnad förening, att den såsom sådan kunde ingå aftal,

funne H.R:n, med ogillande af Bergmans invändning, skäligt förklara föreningen berättigad att mot Bergman påyrka fullgörandet af den genom det företedda kontraktet af henne gjorda utfästelsen och sålunda behörig att i saken föra kärandetalan.

Efter det sedermera käromålet, närmare utvecklats, afgaf H.R:n utslag i själva saken d. 31 juli 1897, däri H.R:n på anförda skäl förpliktade Bergman att, då hon å nyo erbjödes den i kontraktet bestämda ersättningen, upphöra med utöfningen af minuterings- och utskänkningsrättigheterna vid Edsbergs Sanna gästgifvaregård.

Berman sökte ändring under vidhållande af sin invändning.

Föreningen anmärkte, bland annat, att dess stadgar visade, det lagen ang. registrerade föreningar ej vore å densamma tillämplig; och bestred föreningen ändringssökandet.

Svea HofR. (hrr Munthe, af Klinteberg, referent, Andersson och Kellander) fann i dom d. 1 juli 1898 ej skäl att göra ändring i H.R:ns under rättegången meddelade beslut eller i H.R:ns slutliga utslag beträffande själfva saken.

Bergman fullföljde sitt ändringssökande. - Föreningen yrkade fastställelse af HofR:ns dom.

N. Rev. (hrr de Maré, föredragande, och Améen) yttrade i afgifvet betänkande: "Som på grund af hvad i saken blifvit upplyst rörande föreningen 'Strid och Seger' densamma icke torde kunna anses vara en sådan förening, som äger vid domstol föra talan, hemställer N.Rev. i und., att K.M. måtte pröfva rättvist att, med ändring af domstolarnas beslut i fråga om Bergmans skyldighet att ingå i svaromål och med undanröjande af domstolarnas beslut i öfrigt, förklara föreningens talan ej kunna komma under pröfning.

Konst. Rev.Sekr. Moberg hemställde, att K.M. måtte pröfva rättvist fastställa HofR:ns dom.

Saken avgjordes efter cirkulation d. 22 febr. i H.D. hvarvid JustR. Petersson, med hvilken JustR:n Skarin och Wijkander instämde, anförde: "Enär mot Bergmans bestridande icke i saken kan anses vara ådagalagt, att föreningen 'Strid och Seger' är ett samfund, som kan förvärfva rättigheter och ikläda sig skyldigheter eller inför domstol kära och svara, pröfvar jag lagligt att, med upphävande af domstolarnas beslut, lämna den för föreningen i saken förda talan utan afseende."

Just.R:n Afzelius, Lindbäck och Ramstedt biföllo den af Konst. Rev. Sekr. Moberg uttalade meningen.

Just.R. Thollander anförde: "Jag finner ej skäl att göra ändring i domstolarnas beslut, så vidt föreningen förklarats behörig att i saken föra talan; men enär ifrågavarande utskänkningsrättighet lagligen icke kunnat å föreningen öfverlåtas, och Bergman således icke på grund af sin till föreningen gjorda utfästelse kan förpliktas att upphöra med utöfningen af sin omförmälta rättighet, pröfvar jag laglig, med ändring af domstolarnas beslut, förklara föreningens i saken förda talan, icke kunna bifallas."

K.M:s dom, affattad i öfverensstämmelse med Just.R:n Skarins, Wijkanders och Peterssons mening, utgafs d. 13 mars 1900.

1900 s 385

Sedan handelsidkarskan Amanda Svensson i Sköfde försatts i konkurs, afgaf Sköfde köpmannaförening d. 17 nov. 1894 en skriftlig förbindelse, enligt hvilken föreningen för fullgörande af det 50 % ackord, Amanda Svensson i konkursen erbjudit sina borgenärer, ginge i borgen för ett belopp af 3,500 kr. Förbindelsen var undertecknad: "På Köpmannaföreningens vägnar efter beslut: Th. Egnell, Alf. Landin, Ch:s Nilsson." Firman Drucker & Sön i Köpenhamn, som i konkursen bevakat fordran, instämde köpmannaföreningen till R.R:n i Sköfde med yrkande om föreningens förpliktande att till firman utgifva ett belopp af 732 kr. 74 öre, hvilket firman af det densamma tillkommande ackordsbeloppet inte utbekommit. Tillika fordrades ränta.

Stämningen delgavs samtliga medlemmar.

Vid R.R:n antecknades, att enligt föreningens af K.B. d. 21 mars 1895 fastställda stadgar föreningen hade till ändamål att besörja de angelägenheter, som på föreningens handläggning kunde ankomma för befrämjandet af handelns förkofran å orten, lämna ledamöterna tillfälle att vid sammanträde utbyta åsikter i allmänna ämnen samt understödja behöfvande af handelskåren. Vidare upplystes, att Egnell, Landin och Nilsson haft föreningens uppdrag att teckna ifrågavarande borgen.

Köpmannaföreningen bestred käromålet på den grund, att föreningens förbindelse inte vore ingången såsom för egen skuld och firman icke visat att tillgångarna i konkursen icke räckt till ackordets fullgörande.

R.R:n ogillade i utslag d. 10 april 1899 på anförda skäl firmans talan.

Firman sökte ändring. Motparten iakttog ej inställelse.

Göta HofR. (hrr von Sydow, Ståhlberg, referent, Romberg, Ramsay och Gullstrand) fann enligt dom d. 17 nov. 1899 skäl ej hafva förekommit till ändring i R.R:ns utslag.

Firman fullföljde sitt ändringssökande. Motparten uteblef fortfarande.

N. Rev. (hrr Moberg, föredragande, Ernberg och Petrén) yttrade i afgifvet betänkande:

Enär upplyst vore, att firman, som i nov. 1894 uppburit hälften af det firman tillkommande ackordsbelopp med 1,014 kr. 87 öre, sedermera i Amanda Svenssons i jan. 1896 uppkomna, ostridigt avslutade konkurs i utdelning å sin fordran på andra hälften af samma belopp bekommit allenast 282 kr. 13 öre, äfvensom att Amanda Svenssons öfriga borgenärer till fullo erhållit hvad de enligt ackordet haft att fordra, samt föreningen icke ens påstått, att Amanda Svensson, efter det nämnda konkurs avslutades, fått medel till gäldande af sin återstående skuld till firman; alltså och då vid sådant förhållande föreningen måste vara skyldig att på grund af sin borgen gälda samma skuld, hemställde N.Rev. att K.M. måtte pröfva rättvist att, med upphäfvande af domstolarnas beslut, förplikta föreningen att genast mot betalningsbevis till firman utgifva 732 kr. 74 öre jämte ränta.

Saken föredrogs d. 25 sept. i H.D. hvars flesta ledamöter (JustR:n Skarin, Carlson, Petersson, Bohman, Cassel och Grefberg) biföllo N.Rev:s hemställan.

JustR. Herslow anförde: "Enligt de för Sköfde köpmannaförening gällande, af K.B. i Skaraborgs län d. 21 mars 1895 fastställda stadgar, har denna förening till ändamål att, såsom orden lyda, besörja de angelägenheter, som på föreningens handläggning kunna ankomma för befrämjandet af handelns förkofran där på platsen, lämna ledamöterna tillfälle att vid sammanträde utbyta åsikter i allmänna frågor och ämnen samt understödja behöfvande af handelskåren. Föreningen har icke blifvit i den i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet d. 28 juni 1895 föreskrifvna ordning registrerad, och följaktligen må, jämlikt 2 § i sagda förordning, föreningen, så vida den är att hänföra till sådan association, hvarom nämnda lag handlar, icke betraktas såsom en från delägarnes personer skild, själfständig rättspersonlighet eller inför domstol uppträda såsom part, vare sig kående eller svarande. Skulle däremot denna förening vara att anses såsom en association af annan art, än den i berörda lag åsyftade, så är att märka, att åtagandet af den borgensförbindelse, som blifvit i föreningens namn ingången, icke är förenligt med föreningens i stadgarna för densamma bestämda ändamål; och vid sådant förhållande kunna, äfven om föreningen lagligen må betraktas såsom själfständig bärare af rättigheter och skyldigheter, medlemmar

af föreningen icke anses hava ägt behörighet att i ifrågavarande afseende förplikta föreningen. Talan på grund af denna borgen må därför enligt min mening i hvarje fall icke riktas mot föreningen, men väl mot de enskilda personer, hvilka i egenskap af medlemmar i föreningen deltagit i beslutet om ingåendet af förbindelsen. Någon talan mot dem personligen är emellertid icke i saken förd. På dessa grunder finner jag firmans hos K.M. fullföljda talan icke föranleda ändring i det slut, hvartill domstolarna i saken kommit. K.M.s dom utgafs d. 11 okt. 1900.

1902 s 160

(hänv. till NJA 1898 s 196 och 1900 s 98)

C. Näslund sålde genom köpebref d. 18. dec. 1898 till Örnsköldsviks brödraförsamling en tomt i Örnsköldsvik med därå uppförda byggnader mot en köpeskilling af 12,000 kr.

Detta köpebref föredrogs samma dag för brödraförsamlingen vid församlingsmöte, hvarvid beslöts att, med godkännande af köpet, uppdraga åt fyra af församlingens diakoner att å församlingens vägnar med godkännande underskrifva köpebrefvet; hvilket och skedde.

Sedermera anhöll församlingen hos R.R:n i Örnsköldsvik om lagfart å köpet, hvarvid företeddes stadgar för församlingen af d. 7 nov. 1883. Enligt dessa hade församlingen till syfte att till kristligt brödraskap i missionsarbete förena i nejden bosatta kristna. Till medlem kunde inväljas enhvar, som hade vissa angifna religiösa åsikter. Församlingen valde föreståndare och krets-föreståndare, allt eftersom behovet påkallade. Medel för bestridande af församlingens utgifter samlades genom afgifter, gåfvor m.m. – Vidare hette det i stadgarna:

”9 §. Församlingens ekonomiska angelägenheter ombesörjas af 5 årligen tillsatta diakoner, hvilka inom sig själfva välja ordförande, vice ordförande, sekreterare och kassaförvaltare. För besluts fattande måste minst 3 diakoner vara närvarande. Diakonerna, som ansvara för församlingens medel och verkställa dess beslut, sammanträda då behovet kräver. Diakonval verkställs med slutna sedlar men kan äfven ske öppet, om alla de närvarande därom enas.

10 §. Vid församlingens årsmöte, som hålles i jan. eller febr. mån. avslutas räkenskaperna, afgifvas års- och revisionsberättelse, väljes ny styrelse och utses revisorer för det nya året.

11 §. För att förslag till ändring i dessa stadgar skall till diskussion föranleda fordras, att minst $\frac{1}{10}$ del af församlingen sådant påyrkar vid ordinarie sammanträde. Förslaget diskuteras sedan på tid, som af församlingen bestämmes, och afgöres med enkel pluralitet af de afgifna rösterna.”

R.R:n yttrade i utslag d. 29 juli 1901: att som församlingen icke kunde anses vara ett sådant ordnadt samfund, att detsamma lagligen kunde förvärfva fast egendom, funne R.R:n förevarande ansökning icke kunna bifallas.

Enligt beslut å sammanträde med föreningen anförde E. Hörnell och G.T. Söderholm å församlingens vägnar besvär. Det i stadgarna angivna syftet med församlingen afsåge att gifva stadga åt densamma, så att inga lösa personer finge tillträde till dess egendom, och innebure, att endast svenska undersåtar finge upptagas till medlemmar. Då församlingen icke vore en sådan förening, som omförmäldes i 1 § af lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet d. 28 juni 1895, kunde registrering af församlingen ej erhållas. Denna omständighet borde dock inte utgöra hinder för beviljande af lagfart å fänget till ifrågavarande fastighet, som skulle användas till kyrka.

R.R:n, i infortrat utlåtande, erinrade, att, därest för främjande af abstrakta ändamål af ett eller annat slag så lösligt hopkomna sällskap som det ifrågavarande skulle tillåtas att vinna lagfart å egendom, uppkomme oreda och svårigheter, hvilka icke vore förenliga med ett ordnadt samhällsskick, och att ingen funnes, som i förevarande fall kunde anses vara såsom ägare ansvarig för egendomen.

Svea HofR. fann i utslag d. 24. dec 1901 ej skäl att göra ändring i R.R:ns utslag.

På uppdrag af församlingen å årssammanträde anförde P.P. Waldenström å församlingens vägnar besvär. Han erinrade, att församlingens stadgar angäve hennes ändamål och organisation samt bestämde handhafvandet af hennes ekonomi äfvensom sättet för eventuell ändring af stadgarna, samt uppgaf, att församlingen förut haft lagfart å fastighet. Waldenström yrkade målets återförvisning till R.R:n med förklarande, att R.R:n saknat befogenhet att vägra lagfart.

Utlåtande inforrades från R.R:ns, som åberopade vad den i HofR:n anført med tillägg, att bestämmelserna i stadgarna angående församlingens ekonomiska förhållanden vore af så obestämd art, att fullt fog måste anses hafva förelegat för underdomstolarna att icke bifalla ansökningen.

Målet föredrogs d. 21 april 1902 i H.D; och som genom vad i målet förekommit finge anses ådagalagt, att brödräfsamlingen vore ett sådant samfund, som lagligen kunde förvärfva fast egendom, funno H:D:s flesta ledamöter (Just.R:n Lilienberg, Huss, Afzelius, Wijkander, Bohman och Cassel) hinder i det af R.R:n angifna afseende ej möte för lagfarts beviljande å ifrågavarande fastighet; till följd hvaraf, med undanröjande af domstolarnas beslut, ärendet visades åter till R.R:n, som hade att detsamma på anmälan åter företaga och därmed vidare lagligen förfara.

Just.R. Petersson fann ej skäl att i HofR:ns utslag göra ändring.

1913 s 393

Enligt ett d. 27 aug. 1907 mellan, å ena sidan, ägaren av fastigheten n:r 3 och 4 i kv. Italien Större i Stockholm samt, å andra sidan, C. J. W. Särnsblom m.fl. å de under Sveriges National-Godtemplarorden lydande grundlogernas n:r 27 Hvita Baneret, n:r 37 Berzelius och n:r 118 Benjamin Franklin vägnar upprättat kontrakt uthyrdes till en av grundlogerna för viss tid en samlingslokal. På yrkande av fastighetsägaren ålade Stockholms R.R. i dom d. 25 nov. 1911 grundlogerna att utgiva ogulden hyra; varefter Svea HovR., där grundlogerna fullföljde talan, enligt dom d. 13 dec. 1912 fann målet desert.

Därefter sökte i en d. 17 jan. 1913 till R.R:n ingiven skrift grundlogen n:r 27 Hvita Baneret att få avträda sin egendom till konkurs. – Sveriges Nationalloge är högsta myndighet inom orden. Dess verksamhetsområde delas i distrikt; då inom ett distrikt finnas minst 10 grundloger, kunna dessa bilda en distriktsloge. För nationallogen, distriktsloge och grundloge finnas särskilda s.k. konstitutioner. Nu ifrågavarande grundloge åberopade vid ansökningen en tryckt ”konstitution för grundloge” av Sveriges National-Godtemplarorden, utgiven av Sveriges Nationalloge och antagen år 1904”. Denna konstitution innehåller bl.a. följande: Grundloge ska bestå av minst 7 medlemmar och kan ej återlämna sitt charter så länge detta antal medlemmar påyrkar dess bibehållande (§ 2). – Tjänstemän i grundloge äro ordförande, sekreterare, skattmästare m.fl. (§ 16) – Grundloge skall hålla minst 2 ordinarie möten i månaden (§ 3). – Ordföranden är logens verkställande tjänsteman. I samråd med sekreteraren sammankallar han extra möte, när så behövs eller minst 7 medlemmar begära det (§ 24). – I § 63 meddelas bestämmelser angående ordningen för behandling av fråga om upplösning av grundloge. I händelse av dylik upplösning skall, sedan logens skulder blivit betalda, den kvarvarande egendomen tillfalla distriktslogens kassa (§ 15). – Konstitutionen kan ändras endast av nationallogen (§ 67) men grundloge äger rätt att antaga de tilläggslagar, som kunna anses nödiga, såvida de ej strida mot konstitutionen (§ 68).

Vidare åberopades protokoll vid ordinarie möte med ifrågavarande grundloge d. 7 jan. 1913, varav inhämtades, dels att med anledning härav beslutats, att enär logen saknade tillgångar till gäldande av den utdömda hyran, logen skulle ingiva konkursansökan; och uppdrogs åt logens skattmästare J. Th. Andersson att å logens vägnar underskriva alla härför nödiga handlingar.

Konkursansökan är underskriven: ”Grundlogen 27 Hvita Baneret genom J. Th. Andersson enligt uppdrag”.

R.R:n yttrade i resolution d. 17 jan. 1913: Enär, såvitt en vid ansökningen fogad konstitution för grundloge av Sveriges National-Godtemplarorden utvisade, ifrågavarande grundloge icke vore ett sådant samfund, att detsamma lagligen kunde försättas i konkurs, kunde ansökningen icke bifallas.

Grundlogen anförde besvär.

Svea HovR. (hrr Wästfelt, von Oelreich, Samuelson och Bjurner) fann i utslag den 6. maj 1913 ej skäl att göra ändring i R.R:ns resolution.

Besvär anfördes för grundlogen genom dess ordförande, sekreterare och skattmästare.

Målet föredrogs d. 12 aug. i H.D.; och enär i målet finge anses ådagalagt, att grundlogen vore ett sådant samfund, som kunde förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt inför domstol söka, kära och svara, prövade H.D:s flesta ledamöter (JustR:n Bohman, Skarstedt, Améen och Wedberg) lagligt att, med upphävande av domstolarnas beslut, förklara, att i anledning av förevarande ansökning offentlig stämning enligt konkurslagen skulle utfärdas; och skulle K.M:s utslag i målet översändas till R.R:n för utfärdande av offentlig stämning och konkursmålets lagenliga behandling.

Just.R. Gullstrand yttrade: ”Enär det icke blivit i målet visat, att den av Sveriges National-Godtemplarorden utfärdade konstitutionen för grundloge av samma orden blivit antagen såsom stadgar för den sammanslutning, som benämner sig Grundlogen n:r 27 Hvita Baneret av N.G.T.O., eller att sammanslutningen eljest antagit stadgar av sådan beskaffenhet och fullständighet, att den kan äga inför domstol kära och svara, finner jag ej skäl att göra ändring i det slut, vartill HovR:n kommit.”

Just.R:n von Seth och frih. Leijonhufvud funno ej skäl göra ändring i HovR:ns utslag.

K.M:s utslag utfärdades d. 4 sept. 1913.